

Gaviál je vody král

PÁTÉHO DUBNA BUDE V ZOO PRAHA OTEVŘEN PRO VEŘEJNOST PAVILON GAVIÁLŮ

Tropické oblasti naší planety se přímo hemží tvory, nad jejichž vzhledem i způsobem života zůstává často rozum stát. Výjimkou nejsou ani břehy řek Indie a okolních zemí, kde přežívá nejpodivnější a také patrně nejvzácnější krokodýl světa – gaviál indický.

Největší chovnou skupinu na světě teď spatříte v trojské zoo.

Stejně vzácný jako v přírodě je gaviál indický (*Gavialis gangeticus*) také v zoologických zahradách. Ještě donedávna žilo v zoo po celém světě pouhých devatenáct těchto rybožravých plazů a milovníci krokodýlů se za nimi museli vydávat do Spojených států, Japonska, Singapuru nebo na Srí Lanku.

V letošním roce přibýlo na tento elitní seznam ještě jedno jméno: Česká republika. A zápis je to vskutku rekordní. Pražská zoo dovezla přímo z Indie největší chovnou skupinu gaviálů na světě a ubytovala ji ve zbrusu novém pavilonu určeném pouze pro ně.

Apartmá pro plazy

Ubytování pro gaviály musí splňovat nejpřísnější parametry. Nic jiného než pět hvězdiček tyto vzácné tvory neuspokojí a indiští představitelé také do ničeho podřadnějšího své přírodní klenoty nevyšlou. Není divu – svou ohrožeností i jedinečností jsou gaviáli něco jako pandy velké plaziho světa.

Podle posledních údajů jich ve volné přírodě přežívají pouhé

dvě stovky. Dospělých samců je však z tohoto počtu pouhých dvacet. Na každého nápadníka tedy připadá asi tak deset volných partnerek. Z jejich pohledu to sice vypadá jako naprostá idyla, zvláště když je pro gaviály harémový způsob života přirozený, z hlediska celého druhu je to však pohroma. Úmrtí každého z mužských pokračovatelů rodu je pro celou populaci nenahraditelnou genetickou i společenskou ztrátou.

FOTO: MICHAEL FOKT

FOTO: MICHAEL FOKT

V posledních letech se proto rozjíždějí programy na záchranu gaviálů a jejich součástí je i vytváření záložních chovných skupin v zajetí. Ta pražská je z nich přitom největší a zároveň jediná v Evropě. Tři mladí samci a čtyři samičky původem z indické rezervace tvoří více než čtvrtinu všech gaviálů chovaných v zoologických zahradách světa. Mají k dispozici krytý vytápěný pavilon, jehož centrum tvoří hluboká laguna a díky velkoplošným skleněným panelům mohou návštěvníci tyto přírodní rarity pozorovat při plavání pod hladinou i vyhřívání na souši.

Vnitřní prostor s nimi sdílají i dva druhy ohrožených asijských vodních želv. Samozřejmě je i venkovní výběh s bazénkem a vytápěnými místy pro vyhřívání. Celý komplex se rozkládá v expozici Vodní světy v dolní části zahrady, kam tito říční dravci výtečně zapadají.

Zubatý postrach ryb

Dospělí gaviáli se živí téměř výhradně rybami a k lovu používají nástroj, který by jim jistě záviděl

nejeden sportovní rybář. Jejich výrazně prodloužené a úzké čelisti lemují řady zubů, ze kterých polapená ryba unikne jen stěží. Úzká tlama navíc klade vodě jen malý odpor a ozubený lovec s ní pod hladinou manévruje s vraždou přesností.

Každá mince má však dvě strany. Gaviáli musejí dávat dobrý pozor, aby si křehké čelisti neporanili o tvrdé předměty na dně nebo nezapletli do vodních rostlin. Proto také vyhledávají hlubší části řek s čistou vodou, kterých v jejich domovině rychle ubývá.

Dokonce i podivné jméno gaviálů souvisí s jejich tlamou, respektive se zvláštním boulovitým výrůstkem zdobícím horní čelist dospělých samců. Soudí se, že jim pomáhá zesilovat zvuky, kterými v době námluv lákají samice. V hindském jazyce se gaviálům říká „gharyial“ a onomu výrůstku „ghara“, což v překladu znamená hrnec. Až pražští samci dospějí, budou „krokodýlové s hrncem na hlavě“ k vidění i v našem hlavním městě. ■

MICHAEL FOKT